

Igra narave

Rudi Ocepek in Lilijana Bizjak Mali

Moj sosed Milan, ki goji japonske prepelice, je imel to pomlad zelo zanimivo doživetje. Ena od prepelic je znesla nenavadno jajce. Bilo je dvakrat tako veliko, kot so običajna prepeličja jajca. Ko je odrezal del njegove lupine, je bil močno presenečen. V notranjosti je zagledal jajce normalne velikosti, ki je bilo obdano z beljakom. Do rumenjaka je prišel šele potem, ko je predril še drugo lupino.

Fotografiji jajca japonske prepelice (*Coturnix japonica*) z dvojno lupino.

Foto: Milan Starvoosnik.

Jajce z dvojno lupino je sicer redek pojav. Moja razlaga za nastalo dvolupinsko jajce je sledeča.

Ko potuje jajčna celica skozi jajcevod, pridobi dodatne ovojne strukture. V vrhnjem delu jajcevoda (imenujemo ga infundibulum) se okoli jajčne celice (rumenjaka) naloži zunanja vitelinska membrana, sledi nalaganje beljaka, nalaganje poteka 3 ure, predel jajcevoda pa je magnum. Nato se v istmusu jajcevoda naloži dvoslojna lupinska membrana, ki na topem delu jajca vključuje zračni prostor. V zadnjem delu jajcevoda, kjer je lupinska žleza, pa se naloži še poapnela lupina. V tem predelu se jajce zadrži najdlje, pri kokoši približno dvajset ur. Za pomikanje jajca vzdolž jajcevoda poskrbi peristaltika gladkih mišic v njegovi steni. V primeru dvolupinskega jajca je najverjetneje prišlo do motnje v peristaltiki in namesto, da bi se izločilo v stok ali kloako, se je jajce pomaknilo nazaj v predel magnuma, kjer se izloča in nalaga beljak. Ko je tako jajce ponovno prispelo v predel lupinske žleze, je njegova prisotnost izzvala ponovno nalaganje kalcinirane lupine.

Lilijana Bizjak Mali

Prepelice (*Coturnix coturnix*) so najmanjše predstavnice poljskih kur (*Perdicinae*), ki živijo tudi v Sloveniji. Njihov življenjski prostor so travišča in žita. So ptice selivke. V naravi živi več različnih podvrst prepelice. Domače prepelice so prvi gojili Kitajci in Japonci. Vzgojili so jih iz prosto živeče azijske podvrste, ki jo imenujemo tudi japonska prepelica. Prvi japonski pisni viri o gojitvi domače prepelice izvirajo iz 12. stoletja. Prvotno so jih imeli kot hišne ljubljence. Ko so v drugi polovici 19. stoletja ugotovili, da ima uživanje prepeličjih jajc in mesa zelo ugodne učinke na človekovo zdravje, so začeli japonske prepelice množično gojiti.

Rudi Ocepek